

A „KOSSUTH-SZOBOR NÉNI”

ÍRTA: László György

Nagyobbacska diák koromban sokszor bámultam fel a mi Kossuth szobrunkra. Kissé mindig féltem figyelmeztetően felemelt ujjától, amit azóta letört valaki vagy valami, talán az idő kemény ökle, amely nemcsak a húst és a csontot morzsolja, zsugorítja össze, hanem még a szervesen követ is. Valóban, a gyermekkorom hatalmas szobor-óriása összezsugorodott, töpörödött mert ma észrevettem, hogy sokkal kisebb, mint a pesti szobrok.

A palotai Kossuthszoborról eszembe jutott az az édes gyerekszáj történet, amelynek fültanúja voltam. De még mielőtt erre rátérnék, hadd mondok el még azt a speciális adatot, ami egyedülálló a szobrok történetében. Ilyen eset csak Rákospalotán esett meg szoborral. Ugyanis az, hogy valaki meg akarta borotválni. Igen, úgy hallottam gyerekkoromban, hogy valaki, vagy politikai okból vagy magánügyben létrát támasztott fényes nappal a szoborhoz, felmászott rá, beszappanozta annak rendje és módja szerint, azután elővette a borotvát, hogy leborotválja vele Kossuth apánk kőből nőtt körszakállát. De még mielőtt a kárörvendő és bámuló tömeg örülhetett volna azon, hogy miként csorbul bele a vállalkozó borotvája az évtizedes szakállba, a tűzoltók leszedték a kontár borbélyt a létráról. Mert nem borbély volt. Hogy ki? Ezt azért nem árulom el, mert aki itt élt az úgyis tudja, aki pedig nem tudja, arra nem tartozik. Van még egy ok. Attól félek, hogy kegyeleltetésnek minősítenék. Pedig nem az, csak derűs visszaemlékezés.

Éppen olyan, mint ez a másik, arról a Rákospalotáról, amelyik az én gyerekkorom szénaillatú emlékeit sugározza magából.

Akkor még falu voltunk. Itt a Kossuthszobornál volt egy üzlet, aminek a cégtábláján az állt: „Bazár a Kossuth-szoborhoz”.

Ebben az üzletben az árpacukortól a vonalzóig minden kapható volt, ami csak a mi gyerekfantáziánkat izgatta. Mi kisdíákok mindenért ide jártunk, még akkor is, ha a falu másik végén laktunk. Fogalom volt ez a bazár, és úgy néztünk arra a kistermetű, ráncos arcú, sipító hangú nőre, aki kiszolgált bennünket, mint valami mesebeli hercegnőre. Irigyeltük, mint amazt, mert állandóan ott lehetett a kincsek között, amik nekünk néha elérhetetlenek voltak. Az a sok matrica, golyó, csiga, összerakó játék, kishegedű... és még a jó ég tudja micsoda vágyálmok...

Ez a kis nő nem nagyobb termetre, mint egy jól fejlett négy éves gyerek, angyali türelemmel szolgált ki mindannyiunkat, pedig ugyancsak megszékíroztuk. Ez az üzlet nemcsak mindent

* A cikket az eredeti szöveg szerint, betűhíven közöljük, ezért néhány ponton eltér a mai helyesírási normáktól. (Szerk.)

árult, de minden időben nyitva volt. Azért is szokott mindenki ide.

Nem csak mi mentünk magunktól, de szüleink is, ha valami olyan dolog kellett, amit ritkán használtak, azt mondták:

– Eredj a Kossuthszoborhoz, ott kapsz. Nem is tették hozzá, hogy a bazárba, mert ez különben teljesen felesleges dolog lett volna, hiszen akit a Kossuthszoborhoz küldtek mondjuk miniszterpapírért, soha se fordult a szoborhoz, hogy attól kérje két krajcár ellenében. Közöttünk vannak olyanok is, akik gyerekkorukban talán egyetlen egyszer sem nézték meg Kossuth apánkat, nem is vették észre a bazár sok csábító látványától. Talán ha cukorból lett volna...!? Viszont akkor már nem csak az ujjá volna letörve...

Szóval mentünk a Kossuthszoborhoz a hét-köznapok minden órájában. Zarándokoltunk, tódultunk, miként ha március tizenötödikén az ünneplő tömeg, csak hogy mi nem lelki vigaszért, hanem inkább krumplicukorért jártunk.

Egyszer, már akkor húszéves lehettem, már nem is voltam a szó legszorosabb értelmében palotai, hiszen bejártam Pestre, és így a Kossuthszobor csodálatos kincsei nem csillogtak úgy, ha véletlenül bevetődtem egyért másért, mint akármelyik másik üzletbe, mondom, egyszer egy vasárnap délelőtt, mikor hegedülni akartam, észrevettem, hogy elszakadt a „G” hurom. Boszszantott a dolog. Honnan veszek ilyenkor itt Rákospalotán egy „G” hurt? Hirtelen mentőttem támadt, hát a Kossuthszobornál!

Nem nagyon bíztam ugyan benne, hogy vasárnap délelőtt a „kisasszony” ki fog szolgálni esetleg belülről, de mikor odaértem, úgy láttam, nem vagyok egyedüli vasárnapi vevő. Csak úgy dült a sok kis elemista az üzletbe mint régen, mikor még falu voltunk és a kisasszony (aki semmit sem változott, azaz valamivel kisebb, ráncosabb lett, hangja is vékonyabb) ugyanolyan türelemmel bajlódott a kisgyerekekkel. Emlékeim hirtelen elöntöttek. Újra éreztem az árpacukor és a matrica szagát, ami összekeveredett bennem egyetlen boldog érzéssel. Meghatva bámultam a nebulókat, mikor egy pöttömnyi parasztyerek viharzik be egy kétfillérest emelve a „kisasszony” orra elé és lihegve szól:

– Kossuthszobor néni! ... Kérek kettőért golyót!

László György (1896-2004)

1957-ben történt nyugdíjazásáig Budapest különböző részein több mint 200 lakóépületet, üzemet és közintézményt tervezett, épített. Az első vasbeton héjkupolás templom tervezése is a nevéhez fűződik (az evangélikus nagytemplom Rákospalotán). 1945-től 1949-ig Rákospalota műszaki tanácsnoka volt, elkészítette a háború utáni első átfogó szabályozási tervet. Éveken keresztül meghívott előadója, majd tanszékevezető docense volt a Budapesti Műszaki Egyetemnek. Kiemelkedő munkái közé tartozik a Gellért-hegyi víztároló, a Lipótvárosi „Főnix” épület, Árpád Kórház rekonstrukció, Kelenföldi Erőmű lakótelepe, Szondi utcai templom, a kertvárosi kápolna és a Prohászka emléktemplom. 2005 óta kerületünk díszpolgára.

Az 1940-es évek végén aktívan részt vett a Rákospalota című hetilap szerkesztésében, „A Kossuthszobor néni” című írása a Rákospalotai Múzeum adattárából az e lapba zánt kéziratai közül került elő.

Válogatta: Kiss E.